

# De elektrische veiligheid van een lichtmast: wie is verantwoordelijk?

**Overheid hamert op veiligheid, concrete invulling ontbreekt**

In 2012 treedt het nieuwe Bouwbesluit 2012 in werking met de bedoeling om bouwtechnische eisen leesbaarder, eenvoudiger en eenduidiger te maken. De meest recente wijziging

- door Rien Kort heeft gevolgen voor het beheer van de openbare verlichting.

De in het Bouwbesluit ingekapselde NEN 1010-norm, die de minimum veiligheidseisen voor laagspanningsinstallaties bevat, is daardoor de bijbel voor alle elektrische installaties. En dat betekent dat netbeheerders, naast gemeenten, ook verantwoordelijk worden voor de elektrische veiligheid van de lichtmasten op het eigen net. Tenminste, daar waar het om nieuw aan te leggen installaties gaat. Maar tussen gemeenten en netbeheerders is er nog geen sprake van gelijke monniken, gelijke kappen. Vooralsnog blijft het namelijk een punt van discussie wie er verantwoordelijk is voor de veiligheid van bestaande installaties.

## Urinerend hondje

De aanloop naar de wijziging van het Bouwbesluit begon met de dood van een urinerende viervoeter. Negen jaar geleden plaste een hond tegen een lantaarnpaal in Amsterdam. Het beestje kreeg vervolgens een elektrische oplawaai te verduren, waaraan het arme dier uiteindelijk bezweek. Oorzaak: een onder spanning staande lichtmast. De gemeente Amsterdam is daarop meteen met de netbeheerder om de tafel gaan zitten. Hoe had dit kunnen gebeu-

ren en stel dat het een mens was geweest die tegen de paal was aangelopen? Dan waren de gevolgen helemaal niet meer te overzien geweest.

De netbeheerder voelde zich niet aansprakelijk, want de verantwoording voor de masten lag immers bij de gemeente. De gemeenten deelden die opvatting niet, want de lampen werden gevoed door de kabels van de netbeheerder. Een grondige discussie en een gang naar de rechter waren het gevolg. De gemeenten bleven bij zowel de VNG als de netbeheerders hameren op een wijziging van de NEN 1010. In het geval van kortsluiting moet het een zekere zaak zijn dat de stekker er bij de netbeheerder uit vliegt, zo oordeelden zij.

## Vervanging NEN 1010

Met de wijziging van het Bouwbesluit is de eerste stap gezet, vinden de gemeenten, want de veiligheid van nieuw aan te leggen installaties is daarmee gewaarborgd. Een mogelijke tweede stap is de vervanging van de NEN 1010 als veiligheidsnorm voor openbare verlichting. Deze moet worden vervangen door een op openbare verlichting toege-

sneden set met veiligheidscriteria, die geldt voor gemeenten en netbeheerders. Daarmee zou het veiligheidsvraagstuk voor bestaande netten ook zijn opgelost.

## Levensgevaarlijk

Ovl-beheerder Ruud Bastian van de gemeente Amsterdam vindt het een goede zaak dat netwerken, die oorspronkelijk buiten de NEN 1010 vielen, nu wel aan de gestelde veiligheidseisen moeten voldoen. Volgens hem ontbreekt een degelijke bescherming bij lichtmasten: "Mocht een paal onder spanning komen te staan, dan kunnen er levensgevaarlijke situaties ontstaan."

## Kissebissen of om tafel

De wijziging van het Bouwbesluit verplicht elke netbeheerder om bij toekomstige installaties de nodige veiligheidsmaatregelen in acht te nemen, maar voor de oude installaties gaat dit niet op. Toch zullen deze netten ooit moeten worden aangepast aan de nieuwe regelgeving, weet ook Bastian. Nog belangrijker is de vraag hoe de al dan niet gedeelde verantwoordelijkheid voor de elektrische veiligheid wordt ingevuld: "Van overheidswege wordt gehamerd op veiligheid, maar een concrete en praktische invulling ont-

volgens hem lopen de netbeheerders zeker warm voor deze overlegvorm. "Dit is geen Willie Wortelclub waar zaken maar spoorlags worden besproken. Dit is een serieus en professioneel overlegorgaan, waarbij wordt gestreefd naar een gezamenlijke consensus."

Van der Wal verwacht dat de netbeheerders meer verantwoordelijkheid op zich zullen nemen. "De netten van een netbeheerder lijken vaak in technisch en fysiek opzicht als twee druppels water op die van de gemeenten. Ze hebben alleen een ander naambordje. Dan vind ik het terecht dat voor beide partijen dezelfde regels opgaan. Daarover willen wij de discussie tot in het transformatorhuisje wel met ze voeren."

## Beperkte gevolgen

Terwijl de gemeenten zichzelf op de borst kloppen met het behaalde resultaat, namelijk de succesvolle lobby die de wijziging van het bouwbesluit tot gevolg had, kijken de netbeheerders verbaasd op; de wijziging heeft in hun ogen maar beperkte gevolgen. Volgens Van der Wal zijn de normen zoals ze worden gesteld in de NEN 1010 van toepassing op verschillende installaties en daarom te breed voor netbeheerders. "De netbeheerders hebben hun eigen veilig-

# Terwijl de gemeenten zichzelf op de borst kloppen, kijken de netbeheerders verbaasd op

breekt tot nu toe." In plaats van te kissebissen over het feit wie de elektrische veiligheid op zijn schouders moet nemen, pleit Bastian voor een onderling afgestemd dragen van die verantwoordelijkheid tussen gemeenten en netbeheerders.

Daarom zouden de gemeentelijk ovl-beheerders, de netbeheerders en de installateurs met elkaar om tafel moeten om gezamenlijk tot een op openbare verlichting toegesneden NEN-norm te komen. "Een set regels die voor alle bestaande en toekomstige netsituaties duidelijkheid verschaft."

## Werkgroep

Vertegenwoordigers van het IGOV en netbeheerders gaan mede daarom samen plaatsnemen in een pas opgericht en permanent overlegorgaan om te discussiëren over openbare verlichting. Het overleg vormt een voortzetting van de werkgroep waar netbeheerders, gemeenten, marktpartijen (en tot 1 januari jongstleden ook de Taskforce Verlichting) samen deel van uitmaakten. De wijziging van het Bouwbesluit zal zeker op de agenda prijken, benadrukt technisch beleidsmedewerker openbare verlichting Harry van der Wal van de gemeente Groningen. "De inzet is onder meer om algemene afspraken te bedingen over de elektrotechnische veiligheid van lichtmasten."

## Geen Willie Wortelclub

Wat betreft die veiligheid van het straatmeubilair verwacht Van der Wal dat de netbeheerders gezamenlijk een standpunt gaan innemen tijdens toekomstige besprekingen. "Er zijn nog geen standpunten ingenomen, want we zijn net begonnen. Het is echter niet de bedoeling dat netbeheerders gaan wikken en wegen zonder iets wezenlijks aan de dialoog toe te voegen." Niet dat Van der Wal dat vreest, want

heidsbepalingen opgesteld. Die zijn afgeleid van de NEN 1010. Onze eigen criteria zijn van een gelijke kwaliteit als de NEN 1010 en zijn beter toegesneden op distributienetten", licht woordvoerder Martijn Boelhouwer van Netbeheer Nederland toe. Bij nieuw aan te leggen netten hoeft er daarom volgens hem niet extra te worden geïnvesteerd in te nemen veiligheidsmaatregelen.

## Moeilijke grens

Volgens Boelhouwer is meer verantwoordelijkheid of een gedeelde verantwoordelijkheid met gemeenten niet aan de orde voor wat betreft de elektrische veiligheid van de op bestaande distributienetten aangesloten lichtmasten. "Wij gaan over wat er in de grond zit, de gemeenten dragen zorg voor de lichtmasten. Mocht er twijfel bestaan over de veiligheid van een aansluiting, dat is het in onze ogen aan de eigenaar om daar iets aan te doen." Toch moet ook hij toegeven dat bij bestaande installaties die exacte grens soms moeilijk te trekken valt, en daarom plegen netbeheerders zoveel mogelijk overleg met gemeenten om oplossingen te vinden voor dit soort veiligheidsproblemen. "Het is voor ons geen kwestie van: ieder zijn eigen ding en zoek het maar uit. Wij willen samen kijken naar alle veiligheidsituaties en daarover meepraten."

## Uniforme veiligheidsnorm

Het idee om samen met gemeenten een uniforme veiligheidsnorm op te stellen, vindt Boelhouwer een positief plan. "Het zou een idee zijn, maar dat moet goed worden doorgesproken. Ik heb de uitnodiging om een dergelijk plan door te nemen nog niet ontvangen, maar daar staan we zeker voor open."

[www.igov.nl](http://www.igov.nl)

## IGOV Kort

### Light&Building Frankfurt

Liefhebbers van Light+Building, die op 17 en 18 april wordt gehouden in Frankfurt, kunnen zich aanmelden bij de NSVV. Die biedt belangstellenden de mogelijkheid om met een touringcar af te reizen naar 's werelds grootste jaarbeurs voor gebouwgerelateerde lichtsystemen en technologie.

### OVL-congres

Op 29 maart 2012 houdt de NSVV weer het jaarlijkse OVL-congres, deze keer tijdens Intertraffic, de toonaangevende vakbeurs voor de verkeers- en transportindustrie in de RAI in Amsterdam.

### Nieuwe leden

Het IGOV heeft de afgelopen periode de gemeenten Veere, Oss en Nieuwegein mogen verwelkomen als nieuwe leden. De Kempengemeenten (Bladel, Reusel, De Mierden Oirschot

en Eersel) hebben zich als collectief lid aangemeld bij het regionale OVL-overlegorgaan.

### Kennisbank OVL

Het IGOV neemt de website [www.kennisbankopenbareverlichting.nl](http://www.kennisbankopenbareverlichting.nl) over van AgentschapNL. Verder worden de overige OVL-producten van AgentschapNL ondergebracht bij de NSVV en IGOV. De lichtbranche wordt binnenkort via een nieuwsbrief op de hoogte gesteld over de verdeling van deze producten tussen genoemde partijen.

### Samenwerkingsvoordelen

NSVV en IGOV hebben de intentie uitgesproken om verdere samenwerkingsvoordelen verder uit te diepen.